

26/11/2018 Eve

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3950

M.A. Economics 3rd Semester
ECONOMICS OF DEVELOPMENT

Paper-MAE-301

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Q. No. 1 is compulsory. Rest of the four can be attempted by choosing **one** question from each of four units. All questions carry equal marks (20 marks).

1. Answer the following in brief :

- (i) What is economic development ?
- (ii) What is Human Development Index ?
- (iii) What is Social Dualism ?
- (iv) What is Take-off Stage ?
- (v) What do you mean by Balanced Growth ?
- (vi) Define Big Push.
- (vii) What is Import Substitution ?
- (viii) What are internal of capital formation ?
- (ix) What is capital formation ?
- (x) Give main assumptions of Solow's model.

UNIT—I

2. What are the main obstacles to economic development ? Elaborate.
3. Critically examine Harrod-Domar's model of economic growth.

UNIT—II

4. Discuss Schumpeter's theory of development.
5. Explain the views of Ranis and Fei on dualistic growth.

UNIT—III

6. Explain in detail the Critical Minimum Effort Thesis.
7. Prove that agriculture is necessary but not sufficient for economic growth.

UNIT—IV

8. Explain in detail the role of capital formation in economic development.
9. Compare and contrast the Import substitution and Export-led strategies for their role in economic development.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (20 ਅੰਕ) ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੇ ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

- (i) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ ?
- (ii) ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਸੂਚਕਾਂਕ ਕੀ ਹੈ ?
- (iii) ਸਮਾਜਿਕ ਦਵੈਤਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ?
- (iv) ਟੇਕ-ਆਫ ਸਟੇਜ ਕੀ ਹੈ ?
- (v) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vi) ਬਿਗ ਪੁਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (vii) ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
- (viii) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਂਤਰਿਕ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ ?
- (ix) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀ ਹੈ ?
- (x) ਸੋਲੋ (Solow) ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
3. ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਦੇ ਹੈਰੋਡ-ਡੋਮਰ ਮਾਡਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸ਼ੁਮਪੀਟਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਦਵੈਤਵਾਦੀ ਵਾਧੇ ਤੇ ਰੈਨਿਸ ਅਤੇ ਫੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਮੀਨੀਮਮ ਏਫਰਟ ਥੀਸਿਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿੱਧ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ-ਅਗਵਾਈ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਦੱਸੋ।

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3951

M.A. Economics 3rd Semester

INTERNATIONAL ECONOMICS-I

Paper-MAE-302

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Q. No. 1 is compulsory. Rest of the four questions can be attempted by choosing **one** question from each unit. All questions carry equal marks (20 marks).

1. Write short answers (each carrying 2 marks) and it is compulsory.
 - (i) Define absolute advantage.
 - (ii) What is factor endowment theory ?
 - (iii) Define opportunity cost theory.
 - (iv) Define Rybczynski theorem.
 - (v) What is intra industry trade ?
 - (vi) Define net barter terms of trade.
 - (vii) Define Tariffs.
 - (viii) What do you mean by optimum tariff ?
 - (ix) What do you mean by secular deterioration hypothesis ?
 - (x) Briefly discuss the impact of changes in tastes on trade.

UNIT—I

2. Critically discuss the comparative advantage theory of international trade.

OR

Discuss the factor price equalisation theorem.

UNIT—II

3. Critically discuss the Kravis theory of trade.

OR

Explain the role of changes in tastes and technology in emergence of trade.

UNIT—III

4. Explain static and dynamic gains from trade and their distribution.

OR

Write a detailed note on trade as an engine of economic growth from the developing countries' point of view.

UNIT—IV

5. Discuss the political theory of non-tariff barriers and their implications.

OR

Explain the general equilibrium analysis of tariffs.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ (20 ਅੰਕ) ਹਨ।

1. ਲਘੁ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ (ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ) ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ :

- (i) ਸੰਪੂਰਨ ਫਾਇਦਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ii) ਕਾਰਕ ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਬਿਊਰੀ ਕੀ ਹੈ ?
- (iii) ਮੌਕੇ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਿਊਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (iv) ਰਾਈਬਿੰਜਿਨਸਕੀ (Rybczynski) ਬਿਊਰਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (v) ਇੰਟਰਾ ਉਦਯੋਗ ਵਪਾਰ ਕੀ ਹੈ ?
- (vi) ਵਪਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਨਿਮਯ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (vii) ਟੈਰਿਫ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (viii) ਸਰਵੋਤਮ ਟੈਰਿਫ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ix) ਦੀਰਘਕਾਲਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਹਾਈਪੋਥੀਸਿਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (x) ਵਪਾਰ ਉਪਰ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਲਾਭ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਫੈਕਟਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇਕੁਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਥਿਊਰਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਰੇਵਿਸ (Kravis) ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

4. ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਦੇ ਇੱਕ ਇੰਜਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

5. ਗੈਰ-ਟੈਰਿਫ ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਟੈਰਿਫ ਦੇ ਆਮ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3952

M.A. Economics 3rd Semester

INDIAN ECONOMY

Paper-MAE-303

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt 10 short answers type questions which are compulsory and attempt **one** long answer question from each unit of Section B. Short answer questions carry 2 marks and long answer type questions carry 20 marks each.

SECTION-A

1. Short answer type questions (All questions in this Section are compulsory) :
 - (a) Discuss the limitations of National Income Estimates in India.
 - (b) Explain the concept of Decentralised Planning in India.
 - (c) What is the nature and magnitude of unemployment in India ?
 - (d) What were the achievements of 11th Five Year Plan ?
 - (e) Examine the arguments in favour of Mechanisation of agriculture in India.
 - (f) Define Agricultural Price Policy.
 - (g) Explain any three types of unemployment.
 - (h) Distinguish between private and public sector.

- (i) Distinguish between balance of current account and balance of capital account.
- (j) What are the achievements of WTO ?

SECTION-B

Long Answer Type Questions (Attempt one question from each unit)

UNIT—I

2. What do you mean by National Income ? Discuss the methods for measuring National Income in India.
3. Discuss the achievements and failures of 10th Five Year Plan.

UNIT—II

4. What is the extent of inequality in the distribution of income and wealth in India ? State the main causes of inequality.
5. Explain the important measures taken by Government of India to reduce poverty in Country. How far have these measures been successful.

UNIT—III

6. Describe the main features of the new agriculture strategy adopted in India since the mid 1960s. What were its effects ?
7. Explain the problem of subdivision and fragmentation of land holdings in India. How far consolidation of holdings can help to solve the problems ?

UNIT—IV

8. Explain the growth and pattern of industrialisation with special reference to post reform period.
9. "MNCs have done more harm than good to India's industrial growth in the last ten years". Justify.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :- ਦਸ ਲਘੂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਗ ਅ ਦੀ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀਰਘ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਲਘੂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਦੀਰਘ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਲਘੂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ) :
 (ੳ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 (ਅ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ੲ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਮਾਣ ਕੀ ਹਨ ?
 (ਸ) 11ਵੀਂ ਪੰਚ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀ ਸਨ ?
 (ਹ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਯੰਤਰੀਕਰਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।
 (ਕ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੁੱਲ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 (ਖ) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 (ਗ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 (ਘ) ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਬੈਲੇਂਸ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਦੇ ਬੈਲੇਂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 (ਙ) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ : ਦੀਰਘ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ)।

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. 10ਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਧਨ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਕੀ ਹੈ ? ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ।
5. ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਉਪਾਅ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—III

6. 1960 ਦੇ ਮੱਧ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਸਨ ?
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰਣ ਦੇ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਵਿਖੰਡਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਹੋਲਡਿੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮੇਕਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
9. “ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਾਧੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ”, ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ।

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3955

M.A. Economics 3rd Semester

THEORY OF STATISTICS

Paper—MAEO-3

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **FIVE** questions, selecting at least **ONE** question from each Section.

SECTION—A

- I. (a) State and prove Chebychev's inequality.
(b) Derive two main properties of Gamma distribution. 10,10
- II. Define the normal distribution and derive its main properties. 20

SECTION—B

- III. (a) Explain the main properties of a good estimator.
(b) Explain the main properties and applications of maximum likelihood estimators. 10,10
- IV. What is 't' distribution ? Derive its main properties. 20

SECTION—C

- V. (a) Discuss the procedure of testing a statistical hypothesis.

- (b) Two random samples were drawn from two normal populations and their values are :

A : 66, 67, 75, 76, 82, 84, 88, 90, 92.

B : 64, 66, 74, 78, 82, 85, 87, 92, 93, 95, 97

Test whether the two populations have the variance at 5% level of significance.

[The table value of 'F' at 5% level of significance for $V_1 = 10$, $V_2 = 8$ is 3.36] 10,10

- VI. (a) Intelligence test on two groups of boys and girls gave the following results :

	Mean	S.D.	Number
Girls	75	15	150
Boys	70	20	250

Is there a significant difference in the mean score obtained by boys and girls ?

- (b) Two hundred digits are chosen at random from a set of tables. The frequencies of digits are :

Digit : 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Frequency : 18 19 23 21 16 25 22 20 21 15

Use Chi-square test to assess the correctness of the hypothesis that the digits were distributed in equal numbers in the tables from which they were chosen.

[The table value of Chi-square for 9 degrees of freedom at 5% level of significance is 16.92]

10,10

SECTION—D

- VII. What are non-parametric tests ? Distinguish between parametric and non-parametric tests. Give uses of non-parametric tests. 20

- VIII.(a) A random sample of three models of scooters were tested for the petrol mileage (the number of km. per litre). Use Kruskal-Wallis test to determine if the average mileage of the three models is same :

Model A : 60 54 76 48 66 52 62 56

Model B : 62 58 52 48 70

Model C : 42 64 36 65 42 60 82

- (b) Explain Wilcoxon's signed rank test with the help of an example. 10,10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੳ

- I. (ੳ) ਚੇਬੇਚੇਵ (Chebychev) ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰੋ।

(ਅ) ਗਾਮਾ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਗੁਣ ਲਿਖੋ। 10,10

- II. ਆਮ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।

20

ਭਾਗ—ਅ

III. (ੳ) ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਅਨੁਮਾਨਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ਅ) ਮੈਕਸੀਮਮ ਲਾਈਕਲੀਹੁਡ ਐਸਟੀਮੈਟਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10,10

IV. 'ਟੀ' ਵੰਡ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 20

ਭਾਗ—ਬ

V. (ੳ) ਅੰਕੜਾ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਅ) ਦੋ ਆਮ ਅਬਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਰੈਂਡਮ ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਹਨ :

ਏ : 66, 67, 75, 76, 82, 84, 88, 90, 92

ਬੀ : 64, 66, 74, 78, 82, 85, 87, 92, 93, 95, 97

ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ ਕਿ ਅਬਾਦੀਆਂ ਦੇ 5% ਸਾਰਥਕਤਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੇਰੀਐਂਸ ਹੈ : $V_1 = 10$, $V_2 = 8$ ਲਈ 5% ਸਾਰਥਕਤਾ ਪੱਧਰ ਤੇ 'F' ਦਾ ਟੇਬਲ ਮੁੱਲ 3.36 ਹੈ। 10,10

VI. (ੳ) ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ :

	ਮੀਨ	ਐਸ.ਡੀ.	ਨੰਬਰ
ਲੜਕੀਆਂ	75	15	150
ਲੜਕੇ	70	20	250

ਕੀ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮੱਧ ਸਕੋਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਅੰਤਰ ਹੈ ?

(ਅ) ਟੇਬਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਬੇਤਰਤੀਬ ਨਾਲ 200 ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਫਰੀਕੁਇੰਸੀ ਹੈ :

ਨੰਬਰ : 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

ਫਰੀਕੁਇੰਸੀ : 18 19 23 21 16 25 22 20 21 15

ਜਿਸ ਟੇਬਲ ਤੋਂ ਡਿਜ਼ਿਟ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੀ ਸੁਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਈ-ਸੁਕੇਅਰ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

[9 ਡੀਗਰੀ ਲਈ ਕਾਈ-ਸੁਕੇਅਰ ਦੀ ਟੇਬਲ ਵੈਲਯੂ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੇ 5% ਪੱਧਰ ਲਈ 16.92 ਹੈ।] 10,10

ਭਾਗ—ਸ

VII. ਗੈਰ-ਪੈਰਾਮੀਟਰਿਕ ਪਰੀਖਣ ਕੀ ਹਨ ? ਪੈਰਾਮੀਟਰਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੈਰਾਮੀਟਰਿਕ ਪਰੀਖਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਗੈਰ-ਪੈਰਾਮੀਟਰਿਕ ਪਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਿਖੋ। 20

VIII. (ੳ) ਪੈਟਰੋਲ ਮਾਈਲੇਜ ਲਈ ਸਕੂਟਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੇ ਰੈਂਡਮ ਸੈਂਪਲਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੀਟਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ) ਕਰੂਸਕ-ਵਾਲਿਸ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ, ਤਿੰਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਮਾਈਲੇਜ ਸਮਾਨ ਹੈ :

ਮਾਡਲ ਏ : 60 54 76 48 66 52 62 56

ਮਾਡਲ ਬੀ : 62 58 52 48 70

ਮਾਡਲ ਸੀ : 42 64 36 65 42 60 82

(ਅ) ਵਿਲਕੋਕਸਨ ਦੇ ਸਾਈਨਡ ਰੈਂਕ ਟੈਸਟ (signed rank test) ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

10,10

14/12/18 EVE

Exam. Code : 213103

Subject Code : 3957

M.A. Economics 3rd Semester

INDUSTRIAL ECONOMICS

Paper—MAEO-5

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— This question paper contains a total of **four** sections. Each section contains **TWO** questions. Out of the total **EIGHT** questions, candidates are required to attempt a total of **FIVE** questions selecting at least **ONE** question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. What are internal economies of scale ? Discuss.
2. Which factors affect the location of an industry as per Sargent Florence's theory of industrial location ? Elaborate.

SECTION—B

3. Mergers and acquisitions form an important aspect of the market conduct. Discuss.
4. Explain the concept of efficiency and capacity utilization in context with the Indian economy. How is efficiency measured ?

SECTION—C

5. Explain the concept of privatization in context with the Indian economy. What are the different forms of privatization ?
6. Enlist and elaborate the issues faced in the process of industrial proliferation.

SECTION—D

7. Explain the following with respect to project appraisal :
 - (a) Net Present Value (NPV)
 - (b) Internal Rate of Return (IRR).
8. What is the 'Exit' policy ? When and why is it brought into practice in the industrial sector ?

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਚਾਰ ਭਾਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰੀਖਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਾਰਜੈਂਟ ਫਲੋਰੈਂਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਵਿਲੀਨਤਾ ਅਤੇ ਅਭਿਗ੍ਰਹਣ ਮਾਰਕੀਟ ਆਚਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

ਭਾਗ—ਬ

5. ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
 - (ੳ) ਨੈਟ ਪ੍ਰੈਜੈਂਟ ਵੈਲਯੂ (ਐਨਪੀਵੀ)
 - (ਅ) ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਿਟਰਨ ਦਰ (ਆਈਆਰਆਰ)
8. 'ਐਗਜ਼ਿਟ' ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?